



OLIMPIADA DE LIMBĂ ȘI LITERATURĂ ROMÂNĂ
- etapa națională, 2 aprilie 2012 -
Clasa a IX-a

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Nu se permit mottourile.
- Timpul de lucru: 3 ore.
- Total: 120 de puncte

Citește cu atenție fragmentele de mai jos.

A.

Tu, care citești acum, întinsă pe canapeaua ta, cartea asta de necitit, care nu spune nimic, nu vrea nimic și nu-nseamnă nimic, traversezi împreună cu ea, ca o navă cu pânze, planul transparent al lumii noastre. Ești, la începutul acestei fraze, o secțiune la tomograf — o femeie cu o carte în mână — ghilotinată dintr-un calup fusiform care-i adevăratul tău corp, iar acum ești o altă secțiune, cu o altă secțiune de carte în mâini. Cartea mea te-nsoțește ca un pui de focă urmându-și mama, cu mult mai scurt decât ea, iar ceea ce se desfășoară-ntre voi, plasa deasă de păianjen dintre creierul tău și ea (două manuscrise față-n față între care gândurile și intuițiile și tropismele tale glisează ca o suveică sau ca o rază tot mai intensă între oglinzile unui laser) străbate de asemenea perpendicular membrana existenței, devenind o sferă scilpitoare de abstracțiuni, adevărata carte, interfața dintre mintea mea și a ta, felul în care eu mă aplec adânc asupra ta și-ți vorbesc. Căci așa cum între doi oameni navigând alături se întâmplă povestea lor de dragoste, altceva decât ei, mereu alta, mereu cu o personalitate imprevizibilă dinainte, ca un copil pe care mințile lor [...] l-ar zămisli, la fel obiectul posac, ca o placă de lemn, al cărții nu-i cartea însăși, ci instrumentul prin care cartea are o șansă să se producă. Injectez prin ea, în mintea ta visătoare, jumătate din codul meu genetic. Abia în țeasta ta ocrotitoare cartea se va putea dezvolta, când va fuziona cu jumătate din codul ființei tale.

Acum, însă, când scriu rândurile-astea, tu încă nu bănuiești că acest lucru trebuie să ți se-ntâmple, pentru că nu a intrat încă-n lume secțiunea corpului tău cu o carte în mâini. Încă n-ai fost la librărie (poate că nici măcar librăria la care vei merge nu există acum) și încă nu ți-au căzut — dacă-ți vor cădea vreodată, însă acest lucru, măcar, e sigur, de vreme ce citești, acum, frazele astea — privirile pe coperta acestei cărți, dacă ea va fi o carte și va avea, cândva, o copertă. La fel, nu a intrat încă-n lume cartea asta în întregimea ei, ci pătrunde încă încet, pagină după pagină și literă după literă, ca și când ar crește și s-ar înălța, foarte lent, din lemnul mesei mele, ca o floare de hârtie murdărită de pastă de pix. [...] Nu știu ce voi scrie în pagina următoare. N-am știut niciodată, așa cum n-am putut vedea-n minte niciodată contururile gălbui ale zilei de mâine. Nu știu dacă, în continuarea acestei pagini (acestui cuvânt, acestei litere, sau după paranteza aceasta), voi fi dăruiet cu o viziune copleșitoare sau cu o stupiditate ridicolă, dacă nu voi lăsa restul caietului alb, dacă nu voi da foc manuscrisului, camerei, blocului, sau voi face un atac cerebral sau unul de inimă. Nu știu dacă un cutremur nu-mi va storci corpul printre betoane și fiare, amestecându-mi creierul și sângele cu manuscrisul.

(Mircea Cărtărescu, *Orbitor. Corpul*)



B.

Autor al unei *Istorii a lecturii* recent apărute în traducere portugheză, Alberto Manguel, canadian de 54 de ani, fluent în spaniolă, scriitor de limbă engleză, stabilit într-un mic sat din Franța, a fost, un timp, lectorul unui orb celebru – Jorge Luis Borges –, împrejurare în care acest „cel mai important cititor al epocii noastre” l-a învățat și pe el să citească. Întâlnirea sa cu Borges este un capitol fascinant, nu numai al istoriei sale personale, ci, într-un fel, al însăși istoriei literaturii recente. Reproducem mai jos interviul pe care Alberto Manguel l-a acordat lui Carlos Vaz Marques pentru bimensualul portughez „Jornal de Letras, Artes e Ideias” din 22 mai-11 iunie 2002.

Întrebare: Preferați să vă prezentăm ca scriitor sau ca cititor?

Răspuns: Cred că eu însumi m-aș defini mai ales ca cititor. Faptul că am scris cărți e aproape o întâmplare. E o consecință a faptului că am fost cititor atâta timp. Am scris *O istorie a lecturii* care e o cronică a activității mele.

Î.: Cartea este un studiu asupra actului lecturii, dar și o mărturie despre propria dumneavoastră istorie de cititor: în ce mod dobândește cititorul o personalitate proprie, sau, mai bine zis, există un parcurs propriu fiecărui cititor?

R.: Cred că da. De aceea cartea mea se numește *O istorie a lecturii* și nu *Istoria lecturii*. Ceea ce m-a interesat când am început s-o scriu a fost faptul că istoriile literaturii și ale cărții au fost întotdeauna scrise din punctul de vedere al scriitorului. Scriitor care, în ultimă instanță, influențează cel mai puțin destinul unei cărți. Cititorul este cel care decide dacă o carte rămâne sau nu. Cititorul este cel care decide dacă o carte devine clasică sau nu. Cititorul este cel care decide ce este acea carte. [...]

Î.: Fiecare cititor este un cititor individual, sau credeți în figura Cititorului în sens colectiv, adică a unui arhetip?

R.: Ambele. Fiecare cititor este un individ și fiecare cititor citește în cadrul comunității cititorilor. De exemplu, nu putem citi *Don Quijote* într-un mod individual. Suntem înconjurați de Istoria lui Quijote.

Î.: A citi *Don Quijote* într-o stare de inocență, fără niciun fel de împărtășire de la alte lecturi care s-au făcut, ar fi oarecum ca povestea copilului sălbatic: o pătrundere într-o lume încărcată de coduri fără niciun fel de referință?

R.: Cred că da. E ca acele experiențe care se făceau în secolul al XVIII-lea pentru a se descoperi care era limba originală. Împăratul Frederic al II-lea, de pildă, a pus ca doi copii să fie duși într-un loc pustiu unde nimeni să nu le vorbească, spre a se descoperi care era limba originală. Copiii au murit. Cred că un cititor care s-ar confrunta fără nicio influență cu un text ar muri și el, într-un fel. Oricum, experiența e imposibilă. Nu suntem niciodată inocenți. Nu există cititor virgin.

Î.: Se învață cititul – așa cum se învață scrisul – o dată cu fiecare nouă lectură?

R.: Cred că da. Fiecare text, într-un fel, îi propune cititorului o aventură nouă. Cititorul trebuie să decidă cum va parcurge acea carte nouă. Asta depinde nu numai de cartea însăși, nu numai de faptul că e vorba de un roman de Eça de Queirós sau de John Grisham. Depinde și de timpul de care dispune cititorul, de dispoziția în care se află el. Un cititor pe care-l dor dinții va citi altfel decât un cititor care tocmai a încheiat, de exemplu, o aventură amoroasă. Sentimentul cu care ne apropiem la lectură determină și el lectura. [...]

Î.: Mai am o întrebare care vi s-a pus, desigur, de multe ori: n-ați citit toate cărțile pe care le aveți în bibliotecă, nu-i așa?

R.: Am deschis toate cărțile din biblioteca mea.

Î.: A le deschide înseamnă și a le citi?

R.: Da. Există cărți care se citesc chiar fără să fie deschise. Există cărți pe care le acumulăm lângă pat, în fiecare noapte, într-un teanc care se schimbă mereu. Uneori, nici măcar nu le deschidem, dar printr-un soi de fenomen de osmoză, lectura se produce în timpul somnului.

(Micaela Ghițescu, *Alberto Manguel: Profesia, cititor*, în *România literară*, nr.37 din 18.09.2002 – 24.09.2002)

Subiectul I (12 puncte)

Ilustrează, într-un text de 8-12 rânduri, o funcție a actului de comunicare identificată în al doilea text.

Subiectul al II-lea (36 de puncte)

Scrie un eseu, de 2-3 pagini, în care să compari trăsăturile comunicării în textul ficțional și nonficțional, valorificând fragmentele citate.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea caracteristicilor emițătorului din fiecare fragment citat;
- evidențierea semnificației mesajului fragmentelor citate, prin referire la două niveluri de constituire a acestuia (morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual etc.);
- exprimarea unei opinii argumentate despre modul în care scopul comunicării generează reacțiile receptorului în textul ficțional și în textul nonficțional.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere.

Subiectul al III-lea (36 de puncte)

Scrie un eseu, de 2-3 pagini, despre *cititor ca ființă ce dă viață cărții*, pornind de la cele două fragmente citate și valorificând experiența ta culturală.

Notă! În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu 4 argumente/ raționamente logice/ exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Redactare (36 de puncte)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, lucrarea ta trebuie să aibă cel puțin 4 pagini.

Pentru redactarea întregii lucrări vei primi **36 de puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 6 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 8 puncte; *utilizarea limbii literare* – 6 puncte; *ortografia* – 4 puncte; *punctuația* – 4 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 4 puncte, *încadrarea în limita maximă de spațiu indicată* – 4 puncte).